

ทำอย่างไร จึงเรียบ **เก่ง**

พระธรรมโกศาจารย์ (ศ.ประชูก ธรรมจิตฺโต)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

จัดพิมพ์ถวายมกุฎีการุณ แต่

พระมหาเถรานุเถระผู้มีอุปการคุณ ผู้บริหารระดับสูง คณาจารย์

พระเจ้าหน้าที่ ศิษย์เก่า และมีอดีตปัจจุบันของมหาวิทยาลัย

ที่ได้รับพระราชทานสถาปนา เลื่อน และตั้งสมณศักดิ์

ในมณางคควโรกาสพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา

๕ ธันวาคม ๒๕๕๐

ทำอย่างไรจึงเรียนเก่ง

พระธรรมโกศาจารย์(ประยูร ธมฺมจิตฺโต)

เจ้าอาวาสวัดประยูรวงศาวาส

เรียบเรียงจากปาฐกถาที่แสดง ณ ชาติภูมิสถานของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) อำเภอศรีประจันต์ จังหวัด
สุพรรณบุรี เมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๕๐

...ขอถวายความเคารพแด่ท่านพระเถรานุเถระ ซึ่งมีท่านพระครูศรีประจันต์คณาภิรักษ์ เจ้าอำเภอคณะศรี
ประจันต์ และท่านพระครูโสภณสิทธิการ เจ้าอาวาสวัดพัคฆาราม เป็นต้นเป็นประธาน ขอเจริญพรท่าน
สาธุชนซึ่งมีท่านผู้ตรวจราชการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นต้น เป็นประธาน และขอเจริญสุขสวัสดิ์แด่
นักเรียนทุกคน

...วันนี้พวกเรามาประชุมกัน ณ สถานที่ที่เป็นประวัติศาสตร์ มานั่งฟังธรรมกถา ณ สถานที่อันศักดิ์สิทธิ์
เพราะเป็นมาตุภูมิ เป็นที่เกิด เป็นที่ศึกษาเล่าเรียนเบื้องต้นของบุคคลสำคัญของโลกคนหนึ่งนั่นคือท่านเจ้า
คุณอาจารย์พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต) พวกเรามาร่วมกันทำบุญอายุวัฒนมงคลของท่านเจ้าคุณ

อาจารย์ อาตมาตั้งใจจะมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้น แต่เนื่องจากวันนี้ติดการบรรยายอยู่ที่วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (ว.ป.อ.) เมื่อบรรยายเสร็จก็รีบเดินทางมาร่วมงาน

- ถอดรหัสบุคคลอัจฉริยะ

...เมื่อมาถึงแล้วก็ได้เห็นว่ อาคารบ้านเกิดของท่าน เจ้าคุณอาจารย์ที่ตั้งอยู่ด้านหลังของอาตมาผู้บรรยาย อยู่นี้ได้รับการปรับปรุงมากกว่าปีที่แล้ว และได้ทราบว่ ในรอบปีที่ผ่านมามีคนมาเยี่ยมชมสถานที่แห่งนี้ นับพันคน ในจำนวนนี้ นักเรียนจำนวนไม่น้อยก็คง ได้มารู้มาเห็นกับเขาด้วย สำหรับผู้ที่ยังไม่เคยมา วันนี้ ต้องตั้งใจดูและเรียนรู้ให้มาก เพราะเราจะร่วมกัน ศึกษาและถอดรหัสความเป็นอัจฉริยะของท่านเจ้าคุณ อาจารย์พระพรหมคุณาภรณ์มาซึมซับไว้ในใจ

...เวลาที่เราราบพระพุทธ พระธรรมและพระสงฆ์ เรารำลึกนึกถึงพระคุณของพระรัตนตรัยเอามาเก็บไว้ในใจเรา ในทำนองเดียวกัน เวลาที่เราได้เห็นภาพและศึกษาชีวิตของหลวงปู่พระพรหมคุณาภรณ์ตั้งแต่ตอนเป็นเด็ก เป็นนักเรียน และเป็นสามเณร เราจะเกิดแรงบันดาลใจว่า วันหนึ่งเราจะเป็นคนที่ฝากสิ่งที่ดีงามไว้กับโลกนี้เหมือนกับที่ท่านได้ทำไว้นั้น

...เราอาจจะไม่ยิ่งใหญ่เหมือนท่าน เพราะท่านเป็นบุคคลสำคัญของโลก ได้รับรางวัลจากองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติหรือยูเนสโก (UNESCO) ในเรื่องการศึกษาเพื่อสันติภาพ วันที่ท่านไปรับรางวัลที่กรุงปารีสนั้นยิ่งใหญ่มาก เมื่อกลับมาก็มีการนำเรื่องราวชีวิตของท่านมาเล่าขานและฉลองกันที่สุพรรณบุรี เพราะท่านเป็นคนสุพรรณ รู้ได้อย่างไรว่าท่านเป็นคนสุพรรณ ก็เพราะบ้านเกิดของท่านอยู่ที่นี่ คงมีไม่กี่คนในประเทศไทยที่จะได้มาที่นี่ พวกเรามากันก่อนใคร วันนี้พวกเราได้มารู้มาเห็น ต่อไปต้องทำหน้าที่เป็นมัลลเทศก์บอกเพื่อน ๆ น้อง ๆ ที่มาจากต่างจังหวัด ว่าหลวงปู่พระพรหมคุณาภรณ์เคยอยู่ตรงนี้ที่ศรีประจันต์ มีบ้านหลังนี้เป็นหลักฐาน

...โดยทั่วไปจะมีการเก็บสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลสำคัญของโลกเอาไว้เป็นอนุสรณ์สถาน เมื่อไปที่สหรัฐอเมริกาเราจะเห็นบ้านของประธานาธิบดีลินคอล์น(Abraham Lincoln) ใครทำประโยชน์ยิ่งใหญ่ตรงไหนในโลก เขามักเก็บสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลนั้นไว้เป็นอนุสรณ์

...สถานที่เกิดของบุคคลสำคัญโลก คนจะชอบไปดู บุคคลยิ่งใหญ่คนหนึ่งทีคนทั่วโลกชอบไปดูสถานที่เกิดกันมากก็คือพระพุทธเจ้า เมื่อสองเดือนที่แล้วอาตมาไปดูสถานที่ตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าที่พุทธคยา ดันโพธิ์

ที่พระพุทธเจ้าประทับนั่งตรัสรู้ยังอยู่ คนทั่วโลกมารวมกันที่นั่น สถาปนาหรือเจดีย์พุทธคยาคู่เด่นตระหง่าน คน
มากันทั่วโลกเพื่อเยี่ยมชมสถานที่ที่เกี่ยวกับพระพุทธเจ้า

...อาตมาสังเกตดูว่าทำไมเขาไปกันที่นั่น เมื่อสังเกตตัวเราเองก็พบว่า เวลาอยู่ใต้ต้นโพธิ์ที่พระพุทธเจ้าตรัส
เรามีโอกาสนึกย้อนกลับไปถึงวันที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ พระพุทธเจ้าประทับนั่งอยู่ตรงนี้ พระยามารมาผจญ
ตรงนั้น เราไม่ต้องไปอ่านหนังสือพุทธประวัติที่ไหนเราก็เห็นเป็นภาพแล้วเกิดแรงบันดาลใจรู้สึกศรัทธา
พระพุทธเจ้ายิ่งขึ้น ตอนนี้นักเรียนอาจจะมองไม่เห็นภาพ แต่ลองถามคุณครูคุณพ่อคุณแม่ดูก็จะรู้ว่า
ถ้ามีโอกาสพวกเขาจะต้องไปเยี่ยมชมสถานที่ที่เกี่ยวกับพระพุทธเจ้า เพราะได้อ่านได้ฟังเรื่องพระพุทธเจ้าไว้
มาก บางคนอาจจะสงสัยว่าพระพุทธเจ้ามีจริงหรือ พอได้ไปเห็นสถานที่เหล่านั้นแล้วหายสงสัยและเกิด
ศรัทธายิ่งขึ้น

...อัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ (Albert Einstein) เจ้าของทฤษฎีสัมพัทธภาพชาวอเมริกันได้พูดถึงมหาตมะ
คานธี (Mohandas Karamchand Gandhi) ไว้ มหาตมะ คานธีเป็นคนอินเดีย กอบกู้เอกราช
ให้อินเดีย โดยปลดแอกจากอังกฤษ เขาพาคนอินเดียสู้กองทัพที่ยิ่งใหญ่ของอังกฤษด้วยมือเปล่า เขานุ่งโศติ
มีผ้าคาดบ่าสีขาว ไม่มีเครื่องประดับอะไร คนเรียกเขาว่า “มหาตมะ” แปลว่า บุคคลที่ยิ่งใหญ่ เขามีอิทธิพล
อย่างมากต่อคนอินเดียและชาวโลกในเรื่องอหิงสาหรือการใช้ความสงบสยบศัตรู

...อัลเบิร์ต ไอน์สไตน์กล่าวไว้ว่า ในอนาคตหลายคนคงจะสงสัยว่า มหาตมะ คานธี เป็นมนุษย์ดินดิน
จริง ๆ หรือ เพราะเขาดูยิ่งใหญ่เหลือเกิน เขาทำอะไรซึ่งมนุษย์ธรรมดาทำไม่ได้ ถ้านักเรียนอยากรู้ว่า
มหาตมะ คานธี ทำอะไรที่คนธรรมดาไม่น่าจะทำได้ก็ลองไปศึกษาดู

...วันนี้จะไม่พูดถึง มหาตมะ คานธี แต่ปรารถนาให้ฟังว่า คนอย่างนี้นะหรือมีชีวิตดินดินจริง ๆ นั่นคือคำพูด
ของไอน์สไตน์ที่มีต่อมหาตมะ คานธี เราสามารถใช้คำพูดประโยคเดียวกันนี้กับท่านเจ้าคุณอาจารย์พระ
พรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต) คือต่อจากนี้ไปอีก ๕๐ ปี คนรุ่นหลังอาจจะสงสัยว่า คนอย่างท่านพระ
พรหมคุณาภรณ์นี้เป็นมนุษย์ดินดินจริงๆ หรือ เพราะท่านเขียนหนังสือฉบับร้อยเล่ม ท่านเอาเวลาที่ไหนมา
เขียนหนังสือพุทธธรรมเล่มใหญ่ซึ่งเขียนได้ดีเหลือเกิน จัดเป็นเพชรน้ำเอกในวงวรรณกรรม
พระพุทธศาสนา

...ยิ่งไปกว่านั้น ท่านเจ้าคุณอาจารย์พระพรหมคุณาภรณ์รอบรู้สารพัดศาสตร์ นักเรียนลองเรียนแล้ววิชา
วิทยาศาสตร์ก็ปวดหัวแล้ว หลวงพ่อพระพรหมคุณาภรณ์ทั้งพูดทั้งเขียนเรื่องวิทยาศาสตร์เป็นภาษาไทยและ
แปลเป็นภาษาอังกฤษอีกด้วย ท่านเป็นพระที่พูดเรื่องวิทยาศาสตร์แล้วนักวิทยาศาสตร์ต้องฟัง ท่านพูดเรื่อง
กฎหมายได้ลึกซึ้งชนิดที่นักกฎหมายยอมรับ ไม่ว่าท่านจะพูดเรื่องอะไรก็ตามท่านรู้ลึกซึ้งไปทั้งหมด คนรุ่น
ต่อไปอาจจะสงสัยว่าสมองของท่านทำงานอย่างนี้ได้อย่างไร ท่านมีชีวิตเป็นคนดินดินจริงหรือ ถ้าเราไม่
เก็บบ้านเกิดหลังนี้เอาไว้เป็นหลักฐาน คนรุ่นต่อไปอาจคิดสงสัยว่าไม่ใช่เรื่องจริงที่ว่าท่านเคยเป็นเด็กเรียน

หนังสืออยู่ที่ศรีประจันต์ คนศรีประจันต์รู้เรื่องขึ้นมาหรือเปล่าก็ไม่รู้ แต่เมื่อได้มาเห็นบ้านหลังนี้เป็นหลักฐาน คนทั่วไปก็หายสงสัย

...พวกเราต้องขอบคุณตระกูลอารยางกูรที่บริจาคอาคารและสถานที่แห่งนี้ให้เป็นอนุสรณ์แห่งความภาคภูมิใจของชาวสุพรรณบุรี เพื่อเป็นหลักฐานว่า ท่านเจ้าคุณอาจารย์พระพรหมคุณาภรณ์เป็นมนุษย์เดินดินจริงๆ มีบ้านหลังนี้เป็นหลักฐาน ชีวิตของท่านเริ่มต้นที่นี่

- คนเรียนเก่ง

..."ต่อไปเมื่อนักเรียนโตขึ้นต้องอ่านผลงานของหลวงปู่พระพรหมคุณาภรณ์ในแต่ละด้าน ไม่ว่าจะเป็นพุทธศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ นิติศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ทุกเรื่อง ละเอียดลึกซึ้งอย่างกับท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านนั้น ๆ นี่ก็ความเป็นปราชญ์อัจฉริยะของท่าน ถ้าเปรียบสมองคนเป็นคอมพิวเตอร์ สมองของท่านก็เป็นซูเปอร์คอมพิวเตอร์ สมัยที่เรียนหนังสือที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ท่านเคยสอบได้เกรดเอกทุกวิชา ท่านเรียนเก่งทุกวิชา โดยเฉพาะภาษาอังกฤษท่านเรียนเก่งมาก

...พูดถึงการเรียนภาษาอังกฤษของหลวงปู่พระพรหมคุณาภรณ์ สมัยก่อนท่านเรียนด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ การเรียนภาษาอังกฤษสมัยก่อนไม่มีคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเหมือนสมัยนี้ ไม่มีทีวีหรือวีดิทัศน์ประกอบการสอน แต่หลวงปู่พระพรหมคุณาภรณ์เก่งภาษาอังกฤษมาก ท่านเรียนจบแค่ปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย แต่เก่งภาษาอังกฤษขนาดได้รับนิมนต์ให้ไปสอนมหาวิทยาลัยชั้นนำในสหรัฐอเมริกา ท่านบรรยายเป็นภาษาอังกฤษได้ดี ฟังได้ฟังแล้วประทับใจ ท่านยังแต่งหนังสือเป็นภาษาอังกฤษหลายเล่ม ท่านเก่งภาษาอังกฤษได้อย่างไร นักเรียนสมัยนี้มีทั้งคอมพิวเตอร์ทั้งทีวีและวีดิทัศน์ช่วยสอนภาษาอังกฤษ พอออกจากห้องเรียน ภาษาอังกฤษก็กลับไปหาครู คือเรียนแล้วก็ลืมแล้ว

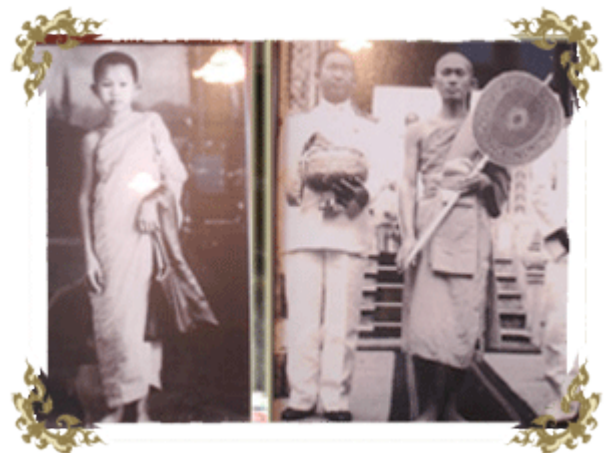
...ทำอย่างไรเราจะเรียนเก่งเหมือนหลวงปู่พระพรหมคุณาภรณ์ เราต้องตั้งปณิธานไว้ เมื่อศึกษาประวัติชีวิตของหลวงปู่ในวัยเด็ก เราพบว่า เมื่อท่านเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ญาติให้ท่านไปบวชเป็นสามเณรเพราะสุขภาพไม่ดี ท่านได้ตั้งใจเรียนบาลีจนจบประโยค ๕ ขณะเป็นสามเณร นับเป็นสามเณรรูปที่ ๒ ในสมัยรัชกาลที่ ๕ ที่สอบประโยค ๕ ได้ เนื่องจากมีประเพณีว่าสามเณรที่สอบประโยค ๕ ได้จะได้เป็นนาคหลวงโดยมีในหลวงเป็นโยมบวชให้ที่วัดพระแก้ว ท่านจึงเป็นนาคหลวงบวชเป็นพระในพระบรมราชานุเคราะห์ที่วัดพระแก้ว

...ข่าวที่ว่าสามเณรประยุทธิ์หรือท่านเจ้าคุณอาจารย์พระพรหมคุณาภรณ์เป็นนาคหลวงนี้ดังไปทั่วศรี
ประจันต์ ในช่วงนั้นอาตมาผู้บรรยายอยู่ที่วัดสามจันทน์ซึ่งห่างจากที่นี่ไม่กี่ไมล์ ตอนนั้นอาตมายังเป็นเด็กได้
นึกชื่นชมความยิ่งใหญ่ของสามเณรประยุทธิ์ ท่านอยู่ศรีประจันต์เหมือนเราจะได้ในหลวงเป็นโยมบวชให้ที่
วัดพระแก้ว เราอยากบวชเรียนตามอย่างท่าน ต่อมาอาตมาได้บวชเป็นสามเณรและตั้งใจเรียนบาลีจนสอบ
ได้ประโยค ๕ ขณะเป็นสามเณรและได้ในหลวงเป็นโยมบวชให้ที่วัดพระแก้วเหมือนกัน

...หลวงพ่อบุญพระพรหมคุณาภรณ์ไม่ได้เรียนแค่ประโยค ๕ อย่างเดียว ท่านยังจบปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยด้วยเกียรตินิยมอันดับหนึ่ง ต่อมายังได้รับปริญญาคุณวุฒบัณฑิตกิตติมศักดิ์จาก
มหาวิทยาลัยต่างๆในประเทศไทย ท่านเรียนก็เก่ง เทคนิกก็เก่ง ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ท่านไปสอนมา
ทั่วโลก จึงเป็นบุคคลของโลก ไม่ใช่คนของประเทศไทยเท่านั้น

...เราจะเรียนเก่งอย่างท่านได้อย่างไร นักเรียนไม่จำเป็นจะต้องไปบวชเหมือนท่านเราก็เรียนเก่งได้ อะไร
คือสิ่งที่ทำให้ท่านเรียนเก่ง ถ้าหากว่าเราอยากเรียนเก่งเหมือนท่านลองมานั่งที่บ้านหลังนี้อันเป็นสถานที่
ศักดิ์สิทธิ์ กลับไปแล้วอาจจะอ่านหนังสือทะเลปฐุ โปรงก็ได้ แต่ที่สำคัญเราต้องถอดรหัสจากปฏิปทาของ
ท่านเพื่อหาวิธีเรียนเก่งตามแบบฉบับของท่าน

...ลักษณะสำคัญของท่านเจ้าคุณอาจารย์พระพรหม
คุณาภรณ์ก็คือ ท่านเป็นคนใฝ่รู้ ไม่ว่าอ่านหรือฟัง
อะไรก็ตาม ท่านจะจดจำนำเอาไปคิด ไม่มีอะไรที่
ท่านจะอ่านหรือฟังผ่านเลยไปโดยไม่จดบันทึก ท่าน
เจ้าคุณอาจารย์อ่านอะไรที่เห็นว่าสำคัญก็จดบันทึกไว้
ตามคติที่ว่า จำไว้ดีกว่าจด แต่ถ้าจำไม่หมด จดไว้
ดีกว่าจำ

...บางทีเรื่องที่ครูสอนเราก็เข้าหูซ้ายทะลุหูขวา เรา
ฟังบ้างไม่ฟังบ้าง นักเรียนอาจจะนึกว่าเรื่องที่ฟังอยู่นี้เราไม่ได้ใช้หรือไม่เป็นประโยชน์ แต่ถ้าเราฟังแล้ว
จดจำนำเอาไปคิดวิเคราะห์และศึกษาเพิ่มเติม ไม่ว่าเกี่ยวกับเรื่องอะไรก็ตาม ถ้าเราไม่รู้ ไม่เข้าใจ เราจะไม่
หยุดค้นคว้า เราอ่านและค้นคว้าเรื่อยไป เมื่ออ่านมากเข้า สิ่งที่เราอ่านก็จะตกผลึกกลายเป็นเพชรในใจเราดัง
เรื่องต่อไปนี้

...ในสมัยโบราณ คนเร่ร่อนเผ่าหนึ่งบูชาเทพเจ้าประจำเผ่า ตกเย็นพวกเขามาทางกระโจมนอนรุ่งขึ้นก็เก็บ
กระโจมแล้วขี่ม้าเดินทางต่อไปเป็นอย่างนี้ประจำ จนกระทั่งเย็นวันหนึ่งมีพายุพัดอื้ออึงตอนที่กำลังสวดมนต์
บูชาเทพเจ้า หัวหน้าเผ่าบอกว่าตั้งใจฟังให้ดี เทพเจ้ากำลังปรากฏองค์และบอกขุมทรัพย์ให้เรา ทุกคนนิ่งฟัง
กันใหญ่ ปรากฏว่ามีเสียงดังก็ก้องออกมาจากกลุ่มฝุ่นฟุ้ง เข้าใจว่าเป็นเสียงเทพเจ้าเพราะไม่มีคนอยู่แถวนั้น

เสียงนั้นบอกว่า “สุเจ้าทั้งหลายตั้งใจฟังให้ดี พรุ่งนี้สุเจ้าทั้งหลายเดินทางไปพบก้อนกรวดที่ใดให้เก็บใส่ กระเป๋าทันทีอันม้า เมื่อทำอย่างนี้แล้วสุเจ้าจะตั้งใจและเสียใจ”

...เทพเจ้าพูดเป็นปริศนาว่าจะตั้งใจและเสียใจ จากนั้นเสียงก็เงียบไป พายุสงบ คนที่ฟังรู้สึกผิดหวัง แทนที่เทพเจ้าจะบอกขุมทรัพย์กลับบอกให้เก็บก้อนกรวด

...รุ่งขึ้นพวกเขาเดินทางไปในหุบเขาก้อนกรวดก็เก็บอย่างเสียไม่ได้ เก็บบ้าง ไม่เก็บบ้าง พอตกลงเนินมา ประชุมพร้อมกันเพื่อไหว้เทพเจ้า นึกได้ว่าเมื่อคืนวานเทพเจ้าสั่งให้เก็บก้อนกรวด ลองดูซิว่าใครเก็บมาได้เท่าไร พวกเขานำเอาถุงมาวางลงแล้วล้วงเข้าไปข้างใน คำสิ่งที่เข้าใจว่าเป็นก้อนกรวดออกมาแล้วก็แบมือออก พวกเขาดีใจมากที่เห็นก้อนกรวดกลายเป็นเพชร แต่เสียใจที่เก็บมาน้อยไปหน่อย

...ตอนที่ฟังอาจารย์สอนในห้องเรียน นักเรียนก็จดบ้างไม่จดบ้างเหมือนเก็บก้อนกรวด พออาจารย์นำเรื่องนั้นออกเป็นข้อสอบปลายภาค นักเรียนก็เสียใจที่จดมาน้อยไปหน่อย

• วางพื้นฐานดี

...เพราะฉะนั้นนักเรียนต้องตั้งใจเรียนทุกวิชา อย่าปล่อยเป็นดินพอกหางหมู สังเกตไหมท่านเจ้าคุณ อาจารย์ตอนเป็นนักเรียนไม่ใช่เรียนธรรมดา ท่านตีวคนอื่นได้ด้วย เรียกว่า มีความรู้พื้นฐานแน่น ใครอยากจะเรียนภาษาอังกฤษให้เก่งพื้นฐานไวยากรณ์ ต้องดี อยากจะเก่งคณิตศาสตร์ ต้องท่องสูตรคูณแม่น นักเรียนสมัยนี้ไม่ค่อยท่องสูตรคูณ อยากจะเก่งคณิตศาสตร์แต่ไม่ค่อยท่องสูตรคูณ บางคนคิดเลขก็ไม่เก่งเพราะมัวแต่กดเครื่องคิดเลข

...การเรียนต้องมีพื้นฐานที่ดี มีครูบาอาจารย์ที่ดี มีพ่อแม่ที่ดี เราได้มาเห็นชีวิตวัยเด็กของท่านเจ้าคุณอาจารย์ พระพรหมคุณาภรณ์ที่นี้เรารู้เลยว่าท่านเริ่มต้นดี เมื่อเป็นเด็กท่านฝึกฝนมาดี เป็นคนมีธรรมะ มีความขยันขันแข็ง มาจากครอบครัวที่ฝึกอบรมพี่น้องให้รักกันดี เพราะพ่อแม่สอนดี พอโตขึ้นแม้ท่านจะจากบ้านไปบวชเรียนอยู่ที่วัดก็มีนิสัยที่ดีติดตัวไป เช่นท่านเป็นคนละเอียดประณีต ที่ท่านเป็นคนอย่างนั้นเพราะถูกฝึกฝนมาตั้งแต่วัยเด็ก ท่านเจ้าคุณอาจารย์จึงเป็นบุคคลที่ยิ่งใหญ่ บุคคลที่ยิ่งใหญ่ได้รับการวางรากฐานชีวิตไว้ดีจึงเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน เหมือนไผ่มาซุหรือโมโหในประเทศจีน

...ไผ่มาซุคนแก่ไม่ชอบปลูก แต่คนหนุ่มสาวชอบปลูก เพราะปลูก ๕ ปีแรกสูงแค่ท่มหัวเท่านั้น ใส่ปุ๋ยก็

แล้วรดน้ำก็แล้ว ใฝ่มาชูโตอยู่แค่นั้น คนแก่บอกว่าโตไม่ทันใจ แต่หลังจาก ๕ ปีต้นใฝ่โตวันละ ๒ ฟุตครึ่ง สูงเต็มที่ ๑๕ ฟุตภายใน ๖ สัปดาห์ หลังจากนั้นมันขยายทางกว้างกลายเป็นใฝ่ยักษ์ ถ้าใช้ปล้องใฝ่นี้ทำ กระบอกร้าหวาย รับรองคนเดียวทานไม่หมด

...ถ้าใครชอบดูหนังจินก่าลังภายในจะเห็นพวกจอมยุทธ์ชอบไปไล่ฟันกันบนยอดใฝ่มาชูนี้ หลายคนสงสัยว่าทำไมใฝ่นี้ไม่โตใน ๕ ปีแรก หลังจาก ๕ ปี จึงโตวันละ ๒ ฟุตครึ่ง เมื่อคนชุดลงไปใต้ดินก็พบว่าในช่วง ๕ ปีแรก รากใฝ่มาชูงอกอยู่ใต้ดินขดเป็นวง พอคนคลี่รากใฝ่ออกมา มันยาวเป็นกิโลเมตรเลย แสดงว่าตอน ๕ ปีแรกใฝ่มาชูเตรียมความพร้อมอยู่ใต้ดิน พอรากงอกยาวเต็มที่ มันดูดซับอาหารโสกๆ หลังจาก ๕ ปีจึงโต พรวดพราด คนที่ยิ่งใหญ่ก็เหมือนกับใฝ่มาชูก็ต้อง เตรียมความพร้อมมาอย่างดีก่อนที่จะทำการใหญ่

...ท่านเจ้าคุณอาจารย์พระพรหมคุณาภรณ์ฝักฝนชีวิตวัยเด็กของท่านมาดี ท่านก่อสร้างลักษณะนิสัย พัฒนาชีวิตของท่านมาเรื่อยๆ พอถึงจุดหนึ่งที่ประสบความสำเร็จชนิดที่เรียกว่า “ดั่งชั่วข้ามคืน” ทั้งที่ก่อนหน้านี้ต้องล้มลุกคลุกคลานมาตลอด คนบาง คนกว่าจะประสบความสำเร็จก็ใช้เวลาที่จะเตรียมการมาแคว้นสองวัน เขาต้องเตรียมตัวสะสมบารมีมานานทีเดียว

...เมื่อต้นปีที่แล้วอาตมาไปเยี่ยมวัดเอนเรียวกุจิในญี่ปุ่น วัดนี้มีอายุ ๑,๒๐๐ ปี เป็นวัดต้นกำเนิดพระพุทธศาสนานิกายเทนได ที่นี่ฝึกพระให้มีระเบียบวินัย ลูกศิษย์ต้องจุดตะเกียงน้ำมันที่แท่นบูชา ต่อเนื่องกันมาห้ามตะเกียงดับจนกว่าพระศรีอาริย์จะมาโปรด อาจารย์สั่งไว้เมื่อ ๑,๒๐๐ ปีที่แล้ว เชื่อไหมว่าตลอด ๑,๒๐๐ ปีจนบัดนี้ตะเกียงยังไม่เคยดับเลย เหตุนี้คนญี่ปุ่นจึงเจริญเพราะมีระเบียบวินัยและทำอะไรจริงจัง

...ความมีระเบียบวินัยและทำอะไรจริงจังเป็นลักษณะนิสัยของท่านเจ้าคุณอาจารย์พระพรหมคุณาภรณ์ ท่านมีระเบียบวินัยมาแต่เด็ก เวลาอ่านหนังสือท่านจะอ่านอย่างจริงจัง ไม่เล่น ไม่ชน ไม่เที่ยวเหมือนเด็กทั่วไป

...วัดเอนเรียวกุจิมีเนื้อที่ ๔,๐๐๐ ไร่ตั้งอยู่บนยอดเขาสูงติดกับดั่งเมืองเกียวโต ท่านเจ้าอาวาสพาอาตมาไปดูที่สำนักหนึ่งซึ่งประหลาดมาก ใครเข้าไปอยู่ภายในสำนักนี้ห้ามลงจากเขาเป็นเวลา ๑๒ ปี ท่านต้องอยู่อ่านหนังสือพระไตรปิฎกและฝึกกรรมฐานอยู่อย่างนั้น บวรอาจารย์สั่งไว้เมื่อ ๑,๒๐๐ ปีที่แล้ว ทุกวันนี้ทางสำนักก็ยังถือปฏิบัติตามอยู่

...ในวันที่ไปเยี่ยมสำนักนี้ อาตมาถามท่านเจ้าอาวาสว่ายังเหลือพระที่อยู่ ๑๒ ปีโดยไม่ลงจากเขาบ้างไหม ท่านตอบว่ามีทุกรุ่นไม่เคยขาด ตอนนี้เหลืออยู่รูปเดียว พระสมัยนี้ใจไม่สู้เหมือนสมัยก่อน อาตมาได้พบพระที่กำลังอยู่ประจำ ๑๒ ปีจึงสนทนากัน พระรูปนี้อยู่ในสำนักมาแล้ว ๑๒ ปีครบไปหนึ่งรอบ จากนั้นท่านได้สมัครอยู่ต่ออีก ๑๒ ปีเป็นรอบที่สอง ท่านอยู่รอบที่สองมาได้ ๖ ปี รวมแล้วท่านไม่เคยลงจากเขาเลยเป็นเวลา ๑๘ ปี ท่านจะต้องอยู่ต่อไปอีก ๖ ปี รวมเป็น ๒๔ ปี ตอนที่อาตมาไปพบนั่นท่านมีอายุ ๔๖ ปี

...เมื่อมีการกล่าวถึงพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่นไว้ในรัฐธรรมนูญมาตราเดียวกันอย่างนี้ แม้รัฐธรรมนูญจะบัญญัติให้พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติของประเทศไทยก็จะมีอะไรไปรอนสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคทางศาสนาของศาสนิกชนในศาสนาอื่น

...คนที่ทำอะไรสำเร็จต้องมีลักษณะอย่างท่านรูปนี้ที่ทำอะไรทำจริงโดยไม่ลงจากเขาเลย เมื่อพิจารณาคุณน้ำตาผิวพรรณของท่านก็เห็นว่าผิวขาวซีด เพราะอยู่ในร่มตลอด ท่านไม่เคยอ่านหนังสือพิมพ์ ไม่เคยดูทีวี ไม่รู้ข่าวทั่วโลก ตลอดเวลา ๑๘ ปีท่านใช้นั่งกรรมฐานเป็นส่วนมาก ดวงตาของท่านสดใสไม่มีความทุกข์กังวลเหมือนดวงตาของเด็ก

...ท่านเจ้าคุณอาจารย์พระพรหมคุณาภรณ์ต้องขยันเรียนอย่างมากจึงสามารถสอบประโยค ๕ ได้ขณะเป็นสามเณร ท่านต้องอ่านหนังสือวันหลายชั่วโมงกว่าจะสอบได้ปริญญาตรีเกียรตินิยมอันดับ ๑ จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทุกวันนี้ท่านก็ยังทำงานหนักอย่างนั้นอยู่

...อีกตัวอย่างหนึ่งของสุดยอดแห่งการใช้ความพยายามของมนุษย์ในการศึกษาเล่าเรียนเกิดขึ้นที่ประเทศพม่า พระสงฆ์พม่าเรียนบาลีแปลกไปจากพระสงฆ์ไทย นั่นคือพระสงฆ์พม่ามีประเพณีท่องจำพระไตรปิฎกภาษาบาลี ๔๕ เล่ม เมื่อท่องได้คล่องแคล่วแล้วท่านก็ต้องผ่านการสอบไล่โดยรัฐบาลพม่าให้การรับรองว่าเป็นผู้ทรงจำพระไตรปิฎก นับมาถึงปัจจุบันมีพระสงฆ์พม่าที่ผ่านการสอบไล่จนเป็นผู้ทรงจำพระไตรปิฎกจำนวน ๕ รูป

...พระสงฆ์พม่ารูปแรกที่ทรงจำพระไตรปิฎกได้ทั้ง ๔๕ เล่มมีชื่อว่าท่านวิจิตรสารากิวงส์ ท่านสอบผ่านการท่องพระไตรปิฎกในพ.ศ. ๒๔๕๑ ความจำของท่านเป็นเลิศในโลกถึงขนาดที่หนังสือกินเนสบุ๊ก (Guinness Book of Records) บันทึกไว้เป็นสถิติโลกเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๘ ว่าท่านวิจิตรสารากิวงส์สามารถท่องพระไตรปิฎกภาษาบาลีจำนวน ๑๖,๐๐๐ หน้าได้อย่างคล่องแคล่ว นับเป็นตัวอย่างที่หาได้ยากของความทรงจำอันยอดเยี่ยมเท่าที่วิทยาศาสตร์เคยค้นพบ

...ความพยายามของพระสงฆ์ไทยในการศึกษาและวิจัยก็มีได้ยิ่งหย่อนไปกว่าพระสงฆ์พม่า ดังจะเห็นได้ว่าเมื่อท่านเจ้าคุณอาจารย์พระพรหมคุณาภรณ์สอบได้ประโยค ๕ ขณะเป็นสามเณรซึ่งต้องใช้ความพยายามอย่างยิ่งยวดแล้ว ท่านยังได้ศึกษาค้นคว้าพระไตรปิฎกและหนังสืออธิบายพระไตรปิฎกเช่นอรรถกถา ฎีกา

แล้วค้นความรู้ที่ตกหล่นมาเขียนเป็นหนังสือชื่อพุทธธรรม หนังสือนี้เป็นสุดยอดของความพยายามของมนุษย์อีกเล่มหนึ่ง เมื่อดูเชิงอรรถของหนังสือนี้ เราพบว่าผู้เขียนได้อ้างอิงพระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกาและคัมภีร์อื่นๆ จำนวนหลายหมื่นหน้า ท่านใช้เวลาค้นคว้าตรวจสอบอย่างต่อเนื่องยาวนานเพราะสมัยนั้นยังไม่มีพระไตรปิฎกฉบับคอมพิวเตอร์ให้ค้นคว้าอย่างรวดเร็วสะดวกสบายเหมือนอย่างสมัยนี้

- การฝึกสติและเจริญสมาธิช่วยให้เรียนเก่ง

...พระวิจิตรสาราภิวงศ์และพระพรหมคุณาภรณ์เป็นตัวอย่างของอัจฉริยบุคคลที่ใช้ความสามารถของสมองได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ถ้านักเรียนอยากจะเพิ่มประสิทธิภาพของสมองเหมือนท่านทั้งสองจะต้องทำอย่างไรบ้าง ตอบว่า นักเรียนต้องฝึกทำกรรมฐานเบื้องต้นให้เป็นมีสติและมีสมาธิอย่างดี พูดย่างๆก็คือใครอยากเรียนเก่งต้องฝึกสติและสมาธิ

...สาเหตุสำคัญที่ทำให้นักเรียนเรียนไม่เก่งก็เพราะขณะเรียนหนังสือมักใจลอยหรือฟุ้งซ่าน เวลาฟังครูสอนนักเรียนบางคนชอบใจลอยไปคิดถึงเรื่องสนุกๆนอกห้องเรียน เรื่องที่ครูบรรยายจึงเข้าหูซ้ายทะลุหูขวา นี่แสดงว่าเขาขาดสติ นักเรียนบางคนอาจตั้งใจฟังดี แต่มีเรื่องให้คิดมากมายจนจับประเด็นไม่ได้จึงกลายเป็นคนฟุ้งซ่านเพราะขาดสมาธิ การฝึกสติและเจริญสมาธิจะทำให้เขาเรียนเก่งขึ้นในทันที

- การฝึกขั้นแรกคือฝึกสติ ใครอยากเรียนเก่งต้องมีสติ สติคืออะไร

...สติคือการระลึกรู้ทันปัจจุบัน คือ มองให้เห็น ฟังให้ได้ยิน ไม่ใจลอย นี่เป็นสติที่เพิ่งไปนอกตัวเรา เหมือนตอนที่ขับรถไปถึงสี่แยกไฟแดง พอเห็นไฟแดงก็หยุดรถ ที่หยุดรถก็เพราะคนขับรถมีสติมองเห็นสัญญาณไฟแดง แต่คนขับรถบางคนมัวใช้โทรศัพท์มือถืออยู่ ใจลอยไปถึงเรื่องที่กำลังคุยทางโทรศัพท์จึงมองไม่เห็นสัญญาณไฟแดง นี่เรียกว่าขับรถอย่างไม่มีสติ คนไม่มีสติ มองก็ไม่เห็น ฟังก็ไม่ได้ยิน คนที่ใจลอยอย่างนี้จะเรียนเก่งได้อย่างไร

...ครูคนหนึ่งพยายามสอนความหมายของสติแก่เด็กนักเรียนชั้น ป. ๒ เขาแจกแก่น้ำผสมยาควินินให้นักเรียนทั้งชั้น จากนั้นเขาบอกให้นักเรียนทุกคนยกแก้วขึ้นแล้วทำตามอย่างครูโดยกำชับให้ทุกคนมีสติ มองให้เห็น ฟังให้ได้ยิน อย่าใจลอย ถ้าเห็นครูทำอะไร ให้ทำตาม

ว่าแล้วครูก็ยกแก้วใส่ยาควินินละลายน้ำชูขึ้น นักเรียนก็ยกแก้วตามครู ครูเอานิ้วไล่ปาก นักเรียนก็เอานิ้วไล่ปากตาม ตอนนี้นักเรียนทนไม่ได้เพราะรสชาติยาควินินขมมาก นักเรียนบ้วนน้ำลายกันใหญ่ ครูหัวเราะขำ

ในอาการของนักเรียน

นักเรียนประท้วงว่า “คุณครูแกล้งพวกหนู”

ครูตอบว่า “ไม่ได้แกล้ง”

นักเรียนถามว่า “แล้วทำไมครูไม่รู้สึกขมขื่น”

ครูอธิบายว่า “ที่พวกเรารู้สึกขมก็เพราะพวกเธอไม่ได้ทำตามครู ครูบอกให้ยกแก้ว แล้วเอานิ้วคน เอานิ้วใส่ปาก พวกเธอทำตามครูหรือเปล่า”

นักเรียนตอบพร้อมกันว่า “ทำตาม”

ครูย้อนว่า “พวกเธอไม่ทำตามครู คราวนี้ครูจะทำให้ดูอีกทีอย่างช้าๆ คอยดูให้ดิ้นะ มีสติ อย่าใจลอย เวลาครูเอานิ้วคนในแก้ว ครูใช้นิ้วชี้คน แต่เวลาครูเอานิ้วใส่ปาก ครูใช้นิ้วกลาง พวกเธอใช้นิ้วชี้คนและเอานิ้วชี้ใส่ปาก มันก็ขมขื่นนะ นี่แสดงว่าพวกเธอไม่มีสติ พวกเธอรู้หรือยังว่าโทษของการไม่มีสติคืออะไร”

นักเรียนตอบพร้อมกันว่า “ขมจ้จ”

...ใครอยากเรียนเก่งต้องฝึกสติ คือ เวลาอ่านหนังสือหรือเรียนหนังสือ ต้องพยายามเตือนตัวเองให้ระลึก รู้ทันปัจจุบันทุกขณะ พยายามบังคับตัวเองไม่ให้ใจลอย ฝึกมองให้เห็น ฟังให้ได้ยิน

...การฝึกสติเป็นเพียงขั้นแรก การฝึกขั้นต่อไปคือฝึกสมาธิ ใครอยากพัฒนาความจำและความคิดต้องมีสมาธิ สมาธิคืออะไร

...สมาธิแปลว่าตั้งใจมั่น ตรงกับคำว่าเอกัคคตา แปลว่าคิดเรื่องเดียว ใครอยากเรียนเก่งต้องฝึกคิดทีละเรื่อง ถ้าคิดหลายเรื่องพร้อมกันเรียกว่าฟุ้งซ่าน การทำสมาธิก็คือการเพ่งกระแสจิตให้จับแน่นแนบอยู่กับเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพียงเรื่องเดียว ไม่วอกแวกไปคิดเรื่องอื่น เคยเห็นคนเพ่งเทียนไหม เขาเอาเทียนมาตั้งไว้ข้างหน้า แล้วเพ่งอย่างนี้จนภาพติดตา เมื่อหลับตาแล้วเขาก็เห็นแสงเทียนอยู่ในมโนภาพ ใจไม่วอกแวกไปไหนเลย คิดแต่ภาพแสงเทียนอย่างเดียว นี่เรียกว่า สมาธิ คือคิดเรื่องเดียว

...การฝึกสติและฝึกสมาธิต้องทำไปพร้อมกัน หลวงพ่อเทียนสอนฝึกวิธีฝึกสติด้วยการแบมือแล้วขมขึ้นช้าๆ ฝ่ามืออยู่ตรงไหนก็ให้รู้ทันจุดปัจจุบันของฝ่ามือ สติตามกำหนดอยู่เรื่องเดียวคือการเคลื่อนไหวของฝ่ามือ การกำหนดรู้อยู่เรื่องเดียวนี้นี้จัดเป็นสมาธิ

...เมื่อจิตเป็นสมาธิ เราจะจำแนกและทำให้เรียนเก่ง เหมือนเวลาที่เราถ่ายภาพ ต้องปรับ โฟกัสหน้ากล้อง ภาพจึงจะชัดเจน การทำสมาธิก็คือการปรับโฟกัสของจิต ฝึกคิดทีละเรื่อง เมื่อทำเรื่องนี้จบแล้วก็เลิกคิดถึงเรื่องนั้นหันไปจับเรื่องใหม่คิดต่อไป

- ประสพการณ์ของคนเก่งรอบด้าน

...นโปเลียนมหาราชเป็นอีกตัวอย่างของคนที่ประสบความสำเร็จเพราะอาศัยสมาธิ เขาเป็นจักรพรรดิ
ฝรั่งเศสที่เก่งทุกเรื่อง เขารบเก่ง ปกครองเก่ง บริหารเศรษฐกิจเก่ง เขียนจดหมายก็เก่ง วันหนึ่งเขาถูกข้าศึก
จับตัวไปปล่อยเกาะ จิตแพทย์นั่งเรือไปสัมภาษณ์เขา มีคำถามข้อหนึ่งที่ว่าเขาทำอะไรจึงเก่งหลายด้าน

นโปเลียนตอบว่า“ผมฝึกคิดทีละเรื่อง” ซึ่งก็คือฝึกทำสมาธินั่นเอง

จิตแพทย์ถามต่อว่า “ท่านฝึกอย่างไร”

นโปเลียนอธิบายว่า “ผมจินตนาการให้สมองเหมือนตัวที่มีลิ้นชักหลายลิ้นชัก แต่ละลิ้นชักเก็บไว้อย่างละ
เรื่องเท่านั้น เวลารบก็เปิดลิ้นชักเรื่องรบ เวลาพักรบก็ปิดลิ้นชักนั้นหันไปเปิดลิ้นชักเรื่องความรักแล้วก็เขียน
จดหมายถึงแม่หลังจากแนวหน้า เวลาบ้านเมืองว่างจากศึกสงครามก็เปิดลิ้นชักเรื่องการปกครองบ้านเมือง ไม่
ปะปนกันกับเรื่องอื่น”

จิตแพทย์ถามว่า “เรื่องนี้ทำยากนะ ท่านทำได้จริงหรือ”

นโปเลียนบอกว่า “ถ้าไม่เชื่อผมจะทำให้ดู ผมจะปิดลิ้นชักให้หมดเลย คอยดูว่าจะเกิดอะไรขึ้น”

...ว่าแล้ว นโปเลียนก็เอนกายลงนอน เขาหยุดคิดทุกเรื่อง ใช้เวลาไม่ถึง ๕ นาที เขาก็หลับสนิท จิตแพทย์จับ
ชีพจรและตรวจลมหายใจก็รู้ว่านโปเลียนหลับสนิท
จริงๆ

...ใครที่อยากเรียนเก่งจะฝึกทำสมาธิแบบนโปเลียนก็
ได้ คือจินตนาการให้สมองเหมือนตัวที่มีลิ้นชักหลาย
ลิ้นชัก แต่ละลิ้นชักเก็บไว้อย่างละวิชาเท่านั้น ลิ้นชัก
ที่ ๑ เก็บวิชาคณิตศาสตร์ พอจะเรียนคณิตศาสตร์ก็
เปิดลิ้นชักที่ ๑ พอเรียนจบชั่วโมงคณิตศาสตร์ก็ปิด
ลิ้นชักนี้ไม่ต้องกังวลถึงวิชานี้อีกแล้วเปิดลิ้นชักที่ ๒
คือภาษาอังกฤษซึ่งอยู่ในชั่วโมงที่ ๒ พอเรียน

ภาษาอังกฤษจบก็ปิดลิ้นชักนี้ หันไปเปิดลิ้นชักภาษาไทย กีฬาและกิจกรรมอื่นๆต่อไป ข้อสำคัญคือต้องเปิด
ทีละลิ้นชัก คิดทีละเรื่อง ทำจบแล้วให้ปิดลิ้นชักทันที เวลาเรียนเป็นเรียน เวลาเล่นเป็นเล่น เรียนก็เก่ง เล่น
ก็พาก็เก่ง

...อาตมาเคยไปบรรยายธรรมสอนสมาธิให้นักมวยแชมป์โลกคนหนึ่ง ผู้จัดการเล่าว่า “นักมวยคนนี้ค่อย
เมืองไทยชนะเลิศตลอด แต่ตอนนี้ผมจะส่งเขาไปต่อยต่างประเทศกลัวเขาจะแพ้ เพราะเขาคำลึงใจ ที่เขาต่อย
ชนะในเมืองไทยก็เพราะเวลาอยู่ในเมืองไทย เสียงเชียร์ฝ่ายไทยด้วยกันทำให้เขาสึกเขิม พอเขาต่อยถูกหรือ
ผิดก็ไม่วู้คนดูจะตะโกนเชียร์อย่างเดียวนะ เสียงเชียร์ทำให้สึกเขิมจึงตั้งใจชกจนชนะ แต่พอไปต่อยต่างประเทศ
เขาต่อยดีแต่ไหนคนดูไม่เชียร์เขาหอรอก คนดูจะเชียร์มวยประเทศเขา นักมวยเราก็อึดฝ่อ เพราะฉะนั้นต่อไปนี่

ผมจะให้เขาฝึกสมาธิ คือไม่ต้องฟังเสียงเชียร์ ให้ต้อยอย่างเดียว ใครจะเชียร์ ใครจะด่า ต้องไม่สนใจ ต้อยลูกเดียว นักมวยคนไหนที่ต้อยมวยไป หันไปยิ้มให้แฟนมวยไปด้วย เดี่ยวก็พลาดท่าโดนน็อก ตอนอยู่บนเวที เขามีหน้าที่ต้อย ต้องต้อยให้เต็มที่”

...นักกีฬาหญิงของไทยที่ไปยกน้ำหนักชนะได้เหรียญทองโอลิมปิกเจ้าของวลีว่า “สู้ไว้” ก็ทำแบบเดียวกัน คือฝึกสมาธิ เวล่านักกีฬาหญิงประเทศอื่นยกน้ำหนักไม่ขึ้น เขาร้องให้แง แอ โศกต้องมาปลอบใจ นักกีฬาหญิงของไทยนั่งสงบมาก เวลายุ่งไม่ขึ้นก็วางลงแล้วมานั่งนิ่งทำสมาธิ ไม่แสดงอาการท้อหรือเสียใจ จากนั้นเธอก็ลุกขึ้นสู้ต่อไปอย่างแน่วแน่

...คนจะมีสมาธิต้องฝึกระเบียบวินัยในตนเองคือฝึกทำทีละเรื่อง อย่างนำหลายต่อหลายเรื่องมาปะปนกัน เรียนเป็นเรียน เล่นเป็นเล่น หลวงพ่อพุทธ ฐานิโยเล่าว่า ตอนที่ท่านบวชเป็นพระได้ไม่กี่พรรษา ท่านเรียนบาลีชั้นประโยค ๓ อยู่อยู่วัดแห่งหนึ่ง ที่สำนักนี้มีการฝึกกรรมฐานอีกด้วย หลวงพ่อพุทธทำทั้งสองอย่าง คือฝึกกรรมฐานไปด้วยและเรียนบาลีไปด้วย พระรูปหนึ่งเตือนท่านว่า “ท่านพุทธทำอะไรให้จริงสักอย่างสิ จะเรียนก็เรียน จะนั่งกรรมฐานก็นั่ง มีที่ไหนกันนั่งกรรมฐานด้วย เรียนไปด้วย กรรมฐานเสื่อมหมด” ท่านพุทธนึกตอบในใจว่า เราจะฝึกกรรมฐานไปด้วย เรียนไปด้วย เวลาเข้าห้องเรียนก็ทำกรรมฐานไปด้วย ไม่มีใครห้ามฝึกสมาธิเวลาเรียนหนังสือมิใช่หรือ

...พอเข้ากรรมฐานฝึกสมาธิ ท่านพุทธกำหนดลมหายใจเข้าออก พอหายใจเข้าก็นับหนึ่ง หายใจออกนับหนึ่ง ไม่คิดเรื่องอื่นเลย นับหนึ่งๆ สองๆ จนถึงสิบๆ แล้วก็นับหนึ่งๆ ถึงสิบๆ อย่างนี้ พอไปอยู่ในห้องเรียนท่านนั่งเฉยหน้าเลย เพื่อไม่ให้อะไรทำให้ใจวอกแวก ท่านนั่งฟังไปที่อาจารย์เหมือนกับฟังกสิณจนกระทั่งอาจารย์รู้สึกอึดอัดถามว่า ท่านพุทธมีปัญหาอะไรหรือ ท่านพุทธตอบว่า “ผมกำลังฟังกสิณทำสมาธิ ถือเอาอาจารย์เป็นอารมณ์กรรมฐาน”

อาจารย์ตอบแบบคนอารมณ์ดีว่า “ถ้าอย่างนั้นท่านฟังผมให้กลายเป็นผุขงไปเลย”

...พอใกล้จะสอบบาลี ท่านพุทธหลับฝันเห็นไก่บินปร้อไปเกาะบนรั้วตีปีกขึ้นเสียงเจื้อยแจ้ว ท่านนำความฝันนี้ไปเล่าให้อาจารย์ฟัง อาจารย์บอกว่า สงสัยปีนี้จะออกข้อสอบตอนไก่ปรบปีก อาจารย์ให้เก็งข้อสอบประโยคไก่ปรบปีก ท่านพุทธก็เก็งประโยคนี้แล้วไปบอกเพื่อนๆ ว่าปีนี้จะออกประโยคไก่ปรบปีก

เพื่อนถามว่า “ท่านรู้ได้อย่างไร”

ท่านพุทธตอบว่า “ผมรู้จากความฝัน”

...พอถึงเวลาสอบปรากฏว่าข้อสอบออกเรื่องไก่ปรบปีกจริงๆ ท่านพุทธสอบได้กลายเป็นพระมหาพุทธ ๓ ประโยค ท่านฝันแม่นจริงๆ ประสบการณ์ครั้งนี้ทำให้ต่อมาหลวงพ่อดมรงค์ให้สอนนักเรียนฝึก

กรรมฐานเพื่อให้เรียนเก่ง นักเรียนทั่วภาคอีสานมาฝึกกรรมฐานที่วัดของท่าน อาตมาไปช่วยท่านสอนด้วย หลวงพ่อพุฒจึงเล่าประสบการณ์ของท่านให้ฟัง

...อาตมาถามหลวงพ่อพุฒว่าทำไมท่านจึงสอนกรรมฐานให้นักเรียน ท่านตอบว่า เพราะท่านเจอกับตัวเองดังเล่ามาแล้ว ท่านยังเล่าต่ออีกว่า วันหนึ่งผู้ปกครองพานักเรียนตัวเล็ก ๆ มาหา เด็กคนนี้เรียนหนังสือไม่เก่งเพราะมีสมาธิสั้นเหลือเกิน เป็นเด็กผู้หึงแต่อยู่ไม่สุข ชนเป็นลิงเลย เธอชอบกวนเพื่อน ๆ ในห้องเรียนจนครูจะไล่ออกอยู่แล้ว

...หลวงพ่อบีบเด็กฝึกกรรมฐานให้จนกลายเป็นเด็กเรียนเก่ง จบปริญญาตรีและปริญญาโทได้ทุนรัฐบาลไปเรียนต่อปริญญาเอกที่สหรัฐอเมริกา วันที่สนทนากันนั้น หลวงพ่อพุฒเพิ่งได้รับจดหมายจากศิษย์คนนั้นเขียนมาเล่าว่า

“ดิฉันทำตามทีหลวงพ่อสอน คือฝึกกรรมฐานก่อนนอนทุกคืน ปรากฏว่าพอใกล้สอบดิฉันฝันแม่นทุกทีเลย ว่าข้อสอบจะออกอะไร ดิฉันบอกเพื่อนที่เป็นฝรั่ง เพื่อนก็ไม่เชื่อ แต่ถึงเวลาเข้าสอบ ปรากฏว่าข้อสอบออกตรงตามนั้นเลย เพื่อนหาว่าหนูไปติดสินบนอาจารย์เลยรู้ข้อสอบล่วงหน้าอยู่คนเดียว ที่จริงดิฉันฝันแม่นเหมือนหลวงพ่อนั่นแหละ”

...การทำสมาธินอกจากจะช่วยให้จำแม่นแล้วยังทำให้จิตนิ่งไม่ตื่นเต้นเวลาทำข้อสอบในสนามสอบ สมัยที่อาตมาเป็นสามเณรเรียนบาลีก็ฝึกสมาธิในการเรียนหนังสือเหมือนกัน เวลาเข้าห้องสอบแต่ละครั้งจะนั่งหลับตากำหนดลมหายใจเข้าออกประมาณ ๕ นาทีเพื่อให้จิตใจสงบหายตื่นเต้นแล้วจึงเปิดข้อสอบ จากนั้นก็ค่อยตอบข้อสอบด้วยความสุขุมรอบคอบ อาตมาทำอย่างนี้จนกระทั่งสอบได้ประโยค ๘ ขณะเป็นสามเณร

...จำได้ว่า ครั้งหนึ่งตอนเป็นสามเณรอยู่ที่สุพรรณบุรี อาตมาเดินทางเข้ากรุงเทพฯ เพื่อสอบประโยค ๕ ที่ศึกษามหาจุฬาฯ วัดมหาธาตุ พอกรรมการคุมห้องสอบแจกข้อสอบ อาตมาก็ยังไม่ดูข้อสอบทันที ยังคงนั่งหลับตาภาวนาต่อไปอีกสิบนาที กรรมการคุมห้องสอบนึกว่าอาตมานั่งหลับเวลาสอบจึงมาสะกิดบอกว่า “สามเณรตื่นได้แล้ว”

- เสกคาถาเรียนเก่ง

...ต่อไปนี้จะแนะวิธีฝึกสมาธิสำหรับช่วยให้เรียนเก่ง ให้นักเรียนท่องคาถา ๔ คำคือ “จะ ภา สะ สะ” เรียกว่าคาถากาสลัก คาถานี้มาจากหนังสือชื่อวชิรสารัตถสังคหะที่พระรัตนปัญญาเถระแต่งไว้ที่เชียงใหม่ เมื่อ พ.ศ. ๒๐๓๘ คาถานี้ต้องเสกให้เป็น ถ้าเสกไม่เป็น คาถาไม่ศักดิ์สิทธิ์ จะเรียนไม่เก่ง คาถา “จะ ภา สะ สะ” นี้ต้องเสกเป็นคาบ คาบแปลว่า “วน” หนึ่งคาบมี ๔ จบ

จบที่หนึ่งเริ่มจากตัวที่หนึ่ง “จะ ภา สะ สะ”

จบที่สองเริ่มจากตัวที่สอง “กะ กะ สะ จะ”

จบที่สามเริ่มจากตัวที่สาม “กะ สะ จะ กะ”

จบที่สี่เริ่มจากตัวที่สี่ “สะ จะ กะ กะ”

...อยากเรียนเก่งต้องเสกวันละ ๗ คาบก่อนนอนและเวลาเข้าห้องสอบ ก่อนสอบทุกวิชา ต้องหลับตาเสก ๗ คาบ ลองเสกดูจะได้เรียนเก่งกันทุกคน ๑ คาบมี ๔ จบ ให้นักเรียนว่าพร้อมกันว่า

จะ กะ กะ สะ

กะ กะ สะ จะ

กะ สะ จะ กะ

สะ จะ กะ กะ

...เสกคาถาอย่างเดียวยังไม่พอ ต้องถอดรหัสคาถาเอามาปฏิบัติอีกด้วย เราต้องรู้ความหมายด้วยคาถาจึงจะศักดิ์สิทธิ์ เหมือนกับเรามีคาถากันเสียกันข้าง เวลาที่เราเข้าป่าเจอเสือเจอช้าง เสกคาถาอย่างเดียวไม่พอ ต้องพกหลวงพ่อกอยวัดหน้าตั้งคือวิ่งไปด้วยเสกคาถาไปด้วย

ยามเข้าป่าเสกคาถากันข้างได้

ขึ้นต้นไม้อีกด้วยช่วยคาถา

เห็นน้ำแกงจวนหมดรสโอชา

เติมน้ำปลาอีกด้วยช่วยน้ำแกง

...คำว่า “จะ กะ กะ สะ” แปลว่าอะไร คำทั้งสี่ได้มาจากคำที่หนึ่งของคาถาภาษาบาลีดังต่อไปนี้

จะชะ พุชชะนะสังสัคคัง

กะชะ สาธุสะมาคะมัง

กะระ ปุญญะมะโหรัตตัง

สะระ นิจะมะนิจะตัง

มีคำแปลว่า

หลีกเลียงคนพาล (จะ)

ตั้งสรรค์บัณฑิต (กะ)

ทำดีเป็นนิจ (กะ)

คิดถึงความเปลี่ยนแปลง (สะ)

...นักเรียนที่อยากเรียนเก่งต้องเสกคาถาสลักทั้ง ๔ คำ วันละ ๗ คาบเป็นอย่างน้อยและถอดรหัสนำมาปฏิบัติในชีวิตประจำวันด้วย ดังต่อไปนี้

(จะ) หลีกเลี้ยงคนเกรไม่ชอบเรียนหนังสือและชอบหนีโรงเรียนเป็นประจำ

(กะ) คบหาคนเรียนเก่งหรือตั้งใจเรียน มันเข้าพบครูบาอาจารย์

(กะ) ขยันอ่านหนังสือ ทำการบ้าน และทำงานที่ครูสั่งมา

(สะ) สอบได้คะแนนดีแล้วอย่าประมาท ต้องขยันศึกษาเล่าเรียนเสมอต้นเสมอปลาย

...เมื่อใดหมกกำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนให้นึกถึงความคาดหวังของคุณพ่อคุณแม่และ นึกถึงประวัติของคนเรียนเก่งอย่างหลวงพ่พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) เพื่อใช้เป็นแบบอย่างให้เราตั้งใจเรียนต่อไป ดังพระราชนิพนธ์ของรัชกาลที่ ๖ ที่ว่า

ประวัติวีรบุรุษไซรั เตือนใจ เรานา

ว่าอาจจกยังชนม์ เลิศได้

แลขามจะบรรลย์ ทิ้งซึ่ง

รอยบาทเหยียบแน่นไว้ แทบพื้นทรายสมัย

...ขออัญบุญกุศลที่เราบำเพ็ญวันนี้และก่อนหน้านี เป็นเครื่องบูชาคุณของท่านเจ้าคุณอาจารย์พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ขอพระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณอาจารย์ได้มีส่วนแห่งบุญกุศลที่เราบำเพ็ญถวายท่านในครั้งนี้ ให้ปราศจากทุกข์โศกโรคภัยทั้งปวง เจริญงอกงามไพบูลย์ยิ่งขึ้นไปในร่มธรรมแห่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สถิตเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรของศิษยานุศิษย์ตลอดกาลนาน

...ขอบารมีธรรมของพระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณอาจารย์ได้ปกแผ่ไพศาลคุ้มครองพวกเราทุกคนให้มีแต่ความสุขความเจริญรุ่งเรือง มีสติ มีสมาธิ มีปัญญา สามารถในการศึกษาและการทำงาน เจริญด้วย อายุ วรรณะ สุขะ พละ ปฏิภาณ ธรรมสารสมบัติ ธนสารสมบัติ ปราธนาสิ่งใดที่ชอบประกอบด้วยธรรม ก็ขอให้ความปรารถนานั้น ๆ จงพลันสำเร็จ จงพลันสำเร็จ จงพลันสำเร็จ ทุกท่าน ทุกคน ตลอดกาลนานเทอญ

ธรรมทาน โดย ธรรมอินเทรนด์